

สรุปผลการประชุม Commission on Phytosanitary Measures ครั้งที่ ๖
ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี

คณะกรรมการด้านการมาตรการสุขอนามัยพืช (Commission on Phytosanitary Measures, CPM) จัดตั้งตามมาตราที่ ๑๑ ของบทบัญญัติของอนุสัญญาอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention: IPPC) ฉบับปี ๑๙๔๗ คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยประเทศภาคีสมาชิก ๑๗๗ ประเทศ มีการประชุมทุกปีเพื่อร่วมกันพิจารณาการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการฯ ผลการประชุม CPM ครั้งที่ ๖ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

๑. การพิจารณามาตรฐานระหว่างประเทศด้านการมาตรการสุขอนามัยพืช (International Standards on Phytosanitary Measures: ISPMs)

CPM ให้การยอมรับมาตรฐาน ISPMs และเอกสารแนบท้าย ได้แก่

๑.๑ ISPM หมายเลข ๗ ฉบับปรับปรุง เรื่อง ระบบการรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary certification system)

๑.๒ ISPM หมายเลข ๑๒ ฉบับปรับปรุง เรื่อง ใบรับรองสุขอนามัยพืช (Phytosanitary certificates)

๑.๓ เอกสารแนบท้าย ISPM หมายเลข ๒๖ (การจัดตั้งพื้นที่ปลอดแมลงวันผลไม้) เรื่อง การวางกับดักแมลงวันผลไม้ (Fruit fly trapping)

๑.๔ เอกสารแนบท้ายมาตรฐาน ISPM หมายเลข ๒๘ (การใช้วิธีฉายรังสีเป็นมาตรการสุขอนามัยพืช) สำหรับศัตรูพืช ๓ ชนิด ได้แก่ ตัวม้นเทศ ๒ ชนิด คือ *Cylas formicarius elegantulus* และ *Euscepes postfasciatus* และแมลงวันผลไม้ชนิด *Ceratitis capitata*

๒. การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศภาคีสมาชิก IPPC

สำนักเลขาธิการ IPPC แจ้งให้ CPM ทราบว่าได้จัดทำแบบฟอร์มสำหรับให้ประเทศภาคีสมาชิกใส่ข้อมูลในเรื่องการปฏิบัติตาม ISPM หมายเลข ๑๕ (การควบคุมวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้) ของประเทศ ผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์บน International Phytosanitary Portal (IPP) ซึ่งอยู่บนเว็บไซต์ IPPC ขณะนี้มี ๒๓ ประเทศที่ให้ข้อมูลดังกล่าวบน IPP และเริ่มจะดำเนินงานขอข้อมูลสำหรับการปฏิบัติตาม ISPM หมายเลข ๓ (การนำเข้า ส่งออกและการปล่อยสิ่งมีชีวิตควบคุมศัตรูพืช) ISPM หมายเลข ๙ (การกำจัดศัตรูพืช) ISPM หมายเลข ๒๓ (การตรวจสอบศัตรูพืช) และ ISPM หมายเลข ๒๔ (การทำความเท่าเทียมต่อมาตรการสุขอนามัยพืช) นอกจากนี้ขอร้องให้ประเทศภาคีสมาชิกให้ข้อมูลการปฏิบัติ ISPM หมายเลข ๑๕ รวมทั้งให้ข้อมูลอื่น ได้แก่ จุดติดต่อ (IPPC official contact point) การรายงานศัตรูพืช ข้อมูลองค์กรอารักขาพืชแห่งชาติ ข้อกำหนดหรือมาตรการสุขอนามัยพืช รายชื่อจุดนำเข้า รายชื่อศัตรูพืชควบคุม การแจ้งกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ของประเทศที่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศด้านการมาตรการสุขอนามัยพืช ตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญา IPPC ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

๓. การพัฒนาศักยภาพด้านสุขอนามัยพืช

สำนักเลขาธิการ IPPC เสนอการจัดลำดับความสำคัญและกิจกรรมของการพัฒนาศักยภาพด้านสุขอนามัยพืช ให้ CPM รับทราบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาภายใต้อนุสัญญา IPPC ดังนี้

ลำดับที่ ๑ ให้ประเทศภาคีสมาชิกใช้แบบประเมินศักยภาพด้านสุขอนามัยพืช (Phytosanitary Capacity Evaluation: PCE) เป็นเครื่องมือเพื่อประเมินความสามารถของการปฏิบัติงานด้านสุขอนามัยพืชภายในประเทศ

ลำดับที่ ๒ พัฒนาเครื่องมือและแนวทางในการจัดเตรียมแผนปฏิบัติการด้านสุขอนามัยพืชระดับประเทศ

ลำดับที่ ๓ ให้การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ลำดับที่ ๔ จัดตั้งฐานข้อมูลการพัฒนาศักยภาพด้านสุขอนามัยพืช

ลำดับที่ ๕ จัดตั้งฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านสุขอนามัยพืช

ลำดับที่ ๖ จัดประเภทแหล่งให้ข้อมูลทางวิชาการ

ลำดับที่ ๗ จัดตั้งระบบสนับสนุนและทบทวนการปฏิบัติงานภายใต้อนุสัญญา IPPC

ลำดับที่ ๘ จัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมงานด้านสุขอนามัยพืช

ลำดับที่ ๙ การหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนโครงการ

นอกจากนี้สำนักเลขาธิการ IPPC แจ้งให้ CPM ทราบว่าขณะนี้กำลังดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลโครงการการพัฒนาศักยภาพด้านสุขอนามัยพืชและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา IPPC และกำลังปรับปรุงเครื่องมือ PCE ให้เป็นปัจจุบันขึ้น เพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกนำไปใช้ ซึ่งต่อไปประเทศภาคีสมาชิกใดก็ตามจะขอโครงการสนับสนุนเพื่อพัฒนาศักยภาพภายในประเทศ ผู้ให้การสนับสนุนจะพิจารณาข้อมูลจาก PCE ของประเทศนั้น

๔. ร่างกรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงานของ CPM ระหว่างปี ๒๕๕๕ - ปี ๒๕๖๒

CPM เห็นชอบร่างกรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงานของ CPM ระหว่างปี ๒๕๕๕ - ปี ๒๕๖๒ ซึ่งสำนักเลขาธิการ IPPC ได้ร่างขึ้นเพื่อใช้แทนแผนการดำเนินงานของ CPM (CPM Business plan ๒๐๐๗ - ๒๐๑๑) ที่กำลังจะสิ้นสุดในปี ๒๕๕๔ ร่างกรอบยุทธศาสตร์ใหม่นี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานภายใต้อนุสัญญา IPPC โดยร่างกรอบยุทธศาสตร์นี้มีช่วงเวลา ๘ ปี (ปี ๒๕๕๕ - ปี ๒๕๖๒) มีการปรับรูปแบบการเขียนใหม่ให้สอดคล้องกับรูปแบบของ FAO และเพื่อให้องค์กรอื่นเกิดความชัดเจนในการสนับสนุนงบประมาณ วัตถุประสงค์ของร่างกรอบยุทธศาสตร์ มี ๔ ด้าน ได้แก่

๑. ปกป้องและสร้างความยั่งยืนต่อภาคเกษตรกรรม ตลอดจนขยายความมั่นคงทางอาหารโดยการป้องกันความเสียหายจากศัตรูพืช

๒. ปกป้องสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ และความหลากหลายทางชีวภาพจากศัตรูพืช

๓. สร้างโอกาสทางการค้าและเศรษฐกิจ โดยใช้มาตรการสุขอนามัยพืชที่อยู่บนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และสอดคล้องกัน

๔. พัฒนาศักยภาพด้านสุขอนามัยพืชแก่ประเทศภาคีสมาชิก IPPC

ร่างกรอบยุทธศาสตร์นี้ สำนักเลขาธิการ IPPC จะตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำรายละเอียดของการปฏิบัติ ได้แก่ แผนระยะกลาง (Medium Term Plan) ครึ่งละ ๔ ปี แผนการดำเนินงานและงบประมาณ (Program work and budget) ทุกๆ ๒ ปี รวมทั้งแผนการปฏิบัติงาน (Operation plan) ประจำปี และจะนำมาให้ CPM พิจารณาในครั้งต่อไป

๕. การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การออกใบรับรองสุขอนามัยพืชด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Certification)”

จากการที่มาตรฐาน ISPM หมายเลข ๑๒ ฉบับปรับปรุง ซึ่งได้รับการยอมรับในปี ๒๕๕๔ นี้ ให้การยอมรับการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการออกใบรับรองสุขอนามัยพืชได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันในทางปฏิบัติ ประเทศนิวซีแลนด์จะเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายให้ผู้แทนจากประเทศกำลังพัฒนาเข้าร่วมประชุม

เชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การออกไปรับรองสุขอนามัยพืชด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ระหว่างวันที่ ๗-๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๔ ณ ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้

๖. การบรรยายพิเศษ

๖.๑ ผู้แทนจากสมาคมผู้ส่งออกเมล็ดธัญพืชเพื่อการบริโภค (grain) ของทวีปอเมริกาเหนือ Mr. Gray Martin บรรยายโดยสรุปได้ว่า เมล็ดธัญพืชเพื่อการบริโภคเป็นสินค้าระดับโลก มีปริมาณความต้องการทั้งเพื่อผลิตเป็นอาหารคนและอาหารสัตว์เพิ่มขึ้นทุกปี สินค้าชนิดนี้จะถูกรวบรวมจากแหล่งผลิตหลายๆแหล่งรวมเป็นกองเดียวกัน และขนส่งทางเรือไปพร้อมกัน เนื่องจากเป็นสินค้าพืชจึงเกี่ยวข้องกับมาตรการด้านสุขอนามัยพืชของทุกประเทศ ซึ่งมักพบปัญหาความเข้มงวดที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ บางประเทศกำหนดมาตรการจัดการกับเมล็ดธัญพืชเพื่อการบริโภคเช่นเดียวกับเมล็ดพันธุ์ (seed) คือไม่ให้พบศัตรูพืชเลย ซึ่งเป็นเรื่องที่ปฏิบัติยากมาก จึงควรมีการกำหนดปริมาณศัตรูพืชที่ยอมให้พบได้ในเมล็ดธัญพืชเพื่อการบริโภคที่แตกต่างจากเมล็ดที่นำไปทำพันธุ์ และเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศภาคีสมาชิก IPPC ต้องมีหลักปฏิบัติงานในแนวทางที่ไม่แตกต่างกันมาก เพื่อการบรรลุผลตามข้อกำหนดสุขอนามัยพืชที่ต้องการ ขณะเดียวกันก็ไม่ทำให้การค้าหยุดชะงัก

๖.๒ ผู้แทนจากกรมป่าไม้ ประเทศแคนาดา Mr. Eric Allen บรรยายโดยสรุปได้ว่า การค้าผลิตภัณฑ์ไม้ระหว่างประเทศ ควรมีกระบวนการจัดการศัตรูพืชที่ดีก่อนการส่งออก เพื่อป้องกันความเสียหายต่อทรัพยากรป่าไม้ โดยยกตัวอย่าง ตัวงูเขากินต้นสน (Mountain pine beetle) ที่มีแหล่งกำเนิดจากทวีปอเมริกาตะวันตกเฉียงเหนือ เข้ามาทำลายป่าสนในแคนาดาเสียหายไปประมาณ ๖ ล้านเฮกตาร์ แมลงตัวนี้เป็นพาหะเชื้อราสาเหตุการตายของต้นสน ดังนั้น การกำจัดศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพในไม้หรือผลิตภัณฑ์ที่เคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ เช่น การอบไม้ให้แห้ง โดยอาจอัดน้ำยาฆ่าเชื้อร่วมด้วย จัดเป็นมาตรการสุขอนามัยพืชที่พึงปฏิบัติ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

๑. การประชุม CPM ครั้งนี้ สำนักเลขาธิการ IPPC ให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิบัติงานของประเทศภาคีสมาชิกให้เป็นไปตามพันธกรณีอนุสัญญา IPPC โดยจัดตั้งระบบการสนับสนุนและทบทวนการปฏิบัติงาน (Implementation Review and Support System, IRSS) เพื่อติดตามการรายงานข้อมูลของประเทศภาคีสมาชิกบนเว็บไซต์ IPPC ตลอดจนกระตุ้นการใช้เครื่องมือประเมินความสามารถของประเทศ ทั้งนี้ได้จัดให้มี “IPPC Help Desk” เพื่อหาแหล่งทุนตลอดจนให้คำแนะนำแก่ประเทศภาคีสมาชิกที่ขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ISPMs เครื่องมือที่สำคัญของ IRSS คือ แบบสอบถาม ซึ่ง IPPC Contact Point ของแต่ละประเทศจะทำหน้าที่ตอบแบบสอบถามของ IRSS ดังนั้น สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ในฐานะ IPPC Contact Point ต้องเตรียมการในเรื่องการประสานขอข้อมูลด้านการปฏิบัติงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อรวบรวมไว้สำหรับการตอบแบบสอบถามต่อไป

๒. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติในฐานะ IPPC Contact Point ควรเผยแพร่และประสานในเรื่องการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพันธกรณีอนุสัญญา IPPC กับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องความสำคัญของมาตรการสุขอนามัยพืชที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ประโยชน์ของการสร้างแนวทางปฏิบัติงานด้านสุขอนามัยพืชให้สอดคล้องกับประเทศภาคีสมาชิก IPPC ตลอดจนประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆภายใต้อนุสัญญา IPPC